

TÜRK ESKİÇAĞ BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HABERLER

Mayıs 2016 / Sayı: 42

Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler
Sayı: 42 (Mayıs 2016)

ISSN 1308-2078

Editörler
Meltem Doğan-Alparslan
Aşkim Özdizbay

Sayfa Düzenlemesi
Zero Prodüksiyon Ltd.

Yazılar kaynak gösterilmek şartıyla kullanılabilir.

Ocak ve Mayıs aylarında yayımlanır.

Enstitü Üyelerine ücretsiz verilir.

TÜRK ESKİÇAĞ BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Uluslararası Akademiler Birliği Muhabir Üyesi
Corresponding Member of the International Union of Academies

Baskı
Oksijen Basım ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
100. Yıl Mah. Matbaacılar Sit. 2. Cad. No: 202/A Bağcılar-İSTANBUL
Tel: +90 (212) 325 71 25 Fax: +90 (212) 325 61 99
Sertifika No: 29487

Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü
İstiklâl Cad. Merkez Han, No: 181 Kat: 2
34435 Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: 0090-212-292 09 63

E-mail:
haberler@turkinst.org
mdoganalparslan@gmail.com
aозdizbay@hotmail.com

www.turkinst.org

İÇİNDEKİLER

Editörden	1
Başyazı	
Oğuz Tekin, Yakın Doğu Uygarlıklarından Bizans'a Terazi ve Terazi Ağırlıkları	2
Anı Yazısı	
Dr.-Ing. Martin Bachmann (19.12.1964 - 3.8.2016) (Felix Pirson)	12
Kitap Tanıtımları	
Greaves, Alan M. (Ed.), <i>John Garstang's Footsteps Across Anatolia / Anadolu'da John Garstang'ın Ayak İzleri</i> , Koç Üniversitesi Anadolu Medeniyetleri Araştırma Merkezi, İstanbul, 2015 (Çifçi, A.)	13
Çavuşoğlu, R., <i>Urartu Kemerleri/ Urartian Belts</i> , Rezan Has Müzesi Yayınları, İstanbul, 2014 (Gökce, B.)	14
Goody, J., <i>Tarih Hırsızlığı</i> , Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2014 (Köker, H.)	16
Özyıldırım, M. (Ed.), Akçay, T. (Fot. Ed.), <i>İnanca Yolculuk Mersin</i> , Mersin Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yay., Mersin, 2015 (Özyıldırım, M.)	17
Arkeoloji Dünyasından	
Amarna Arşivi (Pelvanoğlu, T.)	19
Taşların da Hikâyesi Var... (Karagöz, Ş.)	24
"Yeni Gerçekçi Bakışla Çağdaş Sanat-Tasarımda Disiplinlerarası Bir Yaklaşım: Hititler ve Ritüelleri" Projesi (Candemir, T.)	27
ICAZ İşlenmiş Kemik Araştırmaları Grubu 11. Toplantısı (Garan, H.)	30
İstanbul Üniversitesi Arkeolojik Kazı ve Araştırmalar Toplantısı - 15 (Köseoğlu, N.)	32
Kazı - Araştırma	
Alexandria Troas Kazısı - 2015 (Öztepe, E.)	33
Kırklareli Projesi 2015 Yılı Araştırmaları: Aşağı Pınar Höyüğü (Aytek, Ö.)	36
Konane Kale Tepe Yerleşmesi Yüzeysel Araştırması - 2015: Uzaktan Algılama Yöntemleri İle Değerlendirilmesi (Hecebil, U. - A. K. Browne - B. Hümmüzlü - K. Kohlmeyer)	37
Tekirdağ Merkez ve Şarköy İlçeleri ile Çanakale Gelibolu Yarımadası Yüzeysel Araştırması - 2015 (Koçel-Erdem, Z.)	38
Kuzey Lydia'daki Thyateira (Thyatira) (Akdeniz, E. - A. Erön)	41
Tios-Tieion Kazı Çalışmaları - 2015 (Yıldırım, Ş.)	45
Enstitüden	
Enstitümüzün Olağan Genel Kurul Toplantısı 30 Mayıs 2016 Tarihinde Gerçekleşmiştir	48
TEBE'nin Yeni Üyeleri	48
2017 Yılı Prof. Dr. Ali Dinçol Burs İlanı	49
Ali Dinçol Bursu Çalışma Raporları: <i>Kızılırmak Kavsinde Erken Tunç Çağı Madenciliği ve Metal İşçiliği</i> (Dinç, B.)	50
Yeni Yayınlarımız	52

TEBE Prof. Dr. Ali Dinçol Bursu

Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, Prof. Dr. Ali Dinçol'un anısına Prehistorya, Önasya Arkeolojisi, Hititoloji, Klasik Arkeoloji, Eskiçağ Tarihi, Bizans Sanatı ve Klasik Filoloji alanlarında araştırma yapan yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin başarılı bulunan projelerine 2014 yılından itibaren burs vermeye başlamıştır. Bu çerçevede bursun, 2016 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Klasik Arkeoloji Ana Bilimdalı'ndan Araş. Gör. Durmuş Ersun'un "Anadolu'da Togonalı Heykellerin Gelişimi" konulu çalışmasının desteklenmesine karar verilmiştir.

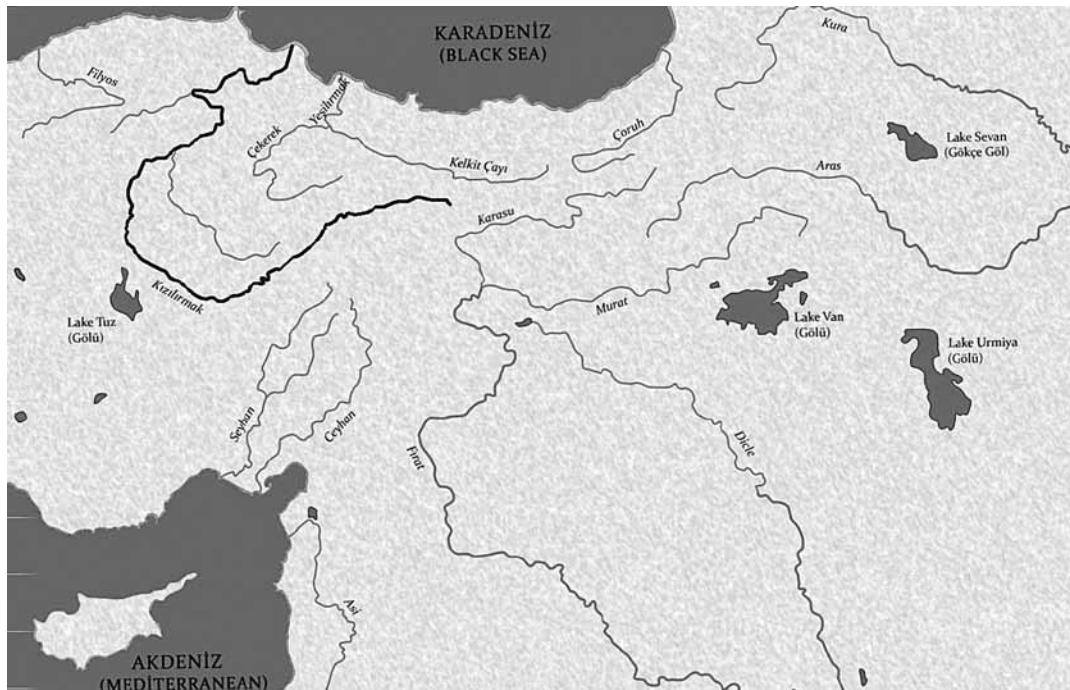
Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, Prof. Dr. Ali Dinçol'un anısına Prehistorya, Önasya Arkeolojisi, Hititoloji, Klasik Arkeoloji, Eskiçağ Tarihi, Bizans Sanatı ve Klasik Filoloji alanlarında araştırma yapan yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin başarılı bulunan projelerine 2014 yılından itibaren burs vermeye başlamıştır. Bu çerçevede hatırlanacağı üzere 2015 yılında Bartu Dinç'in "Kızılırmak Kavsinde Erken Tunç Çağı Madenciliği ve Metal İşçiliği" konulu projesi desteklenmiştir. Dergimizin 41. sayısından itibaren bir bölümü Ali Dinçol bursu ile desteklenen projelerin çalışma raporlarına ayrılmıştır. Aşağıda, adı geçen çalışmaya ilişkin rapor yer almaktadır.

Kızılırmak Kavsinde Erken Tunç Çağı Madenciliği ve Metal İşçiliği

Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü 2015 Ali Dinçol Bursu

Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü 2015 Yılı Ali DİNÇOL Bursunu "Kızılırmak Kavsinde Erken Tunç Çağı Madenciliği ve Metal İşçiliği" tez projesi ile şahsıma verilmesi yönünde bilimsel görüş bildiren burs komitesine ve bursun verilmesi görüşünü onaylayan enstitü yönetimine teşekkürlerimi borç bilirim. Arkeolojiye olan bakış açımın değişmesinde büyük rol oynayan "Analitik Arkeoloji" adlı eserin yazarı Prof. Dr. Ali Dinçol'un adını taşıyan bursu almaktan büyük onur duyuyorum ve değerli hocamızı saygıyla anıyorum.

Kızılırmak Kavsi; Alacahöyük'ün (Çorum – Alaca) kuzeyi, Orta Karadeniz bölgesi ve özellikle Kızılırmak ile Yeşilirmak arasında kalan saha ile Alacahöyük'ün güneyini ve Kayseri Ovası'nın bir kısmını içine alan Kızılırmak Nehri'nin harita üzerinde çizmiş olduğu güzergâhı kapsayan alandır. Günümüzde arkeoloji bilimi içerisinde belirli bir kültür alanını tarif etmek amacıyla kullanılan bu tanım bugünkü coğrafi bölge ve bölümlerden daha farklı kriterler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Bu çalışmada Kızılırmak kavsi coğrafi bir tanımdan daha çok MÖ 3. binyılda Anadolu'da benzer kültürel özellikleri barındıran yerleşim alanlarının işaretlenmesi ile ortaya çıkan ve ortak kültür alanını anlatmakta kullanılan görece yeni bir tanımdır.

Teze konu olarak seçilen bölge son zamanlarda artan kazılar ile hareketlenen ve Anadolu Arkeolojisinde diğer bölgelere kıyasla daha az çalışılmış bir bölge olarak dikkat çekmektedir. Kızılırmak Kavsinin MÖ 2. Binyılda Hititlere ev sahipliği yapması sebebiyle araştırma konusu olurken, Hitit öncesi döneme ait çalışmalar oldukça sınırlı kalmıştır. Bölgede devam eden arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarına bakıldığında Anadolu Erken Tunç Çağı'na ait yeni bilgilerin ortaya çıktığı görülmektedir. Tez kapsamında, herhangi bir arkeolojik kazı buluntusu tez konusunun merkezine konulmadan, doğrudan Kızılırmak Kavsi içerisindeki madencilik ve metal işçiliğini ele almak ve maden eserler üzerinden bölgenin sosyal organizasyon şemasına dair fikirler ortaya çıkarmak hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda Kızılırmak Kavsi içerisindeki madenlerin çıkartıldığı galeriler, madeni buluntular ve buluntuların işlendiği atölyelerden bahsedilerek madenin hammaddeden eşyaya evrilen süreç de incelenecektir. Tüm bunların dışında;

- Madencilik ile metalürji arasındaki ayırım,
- Kalayın Anadolu'ya nereden geldiği yahut Anadolu'da Erken Tunç Çağı'nda ihtiyacı karşılayabilen bir kalay madeninin mevcut olup olmadığı,
- Madeni buluntuların yapım teknikleri ve yapımında kullanılan madenler göz önünde bulundurulduğunda metal işçiliğinde uzmanlaşma olup olmadığı,

- Sosyal organizasyonda metal işçiliğinin yeri,

gibi sorulara tez kapsamında değinilmesi hedeflenmektedir.

Madencilik ve metal işçiliği konusu da arkeolojideki "en eski" ve "ilk" furyasından etkilenmiştir. Bu noktada tez içerisinde madencilik ve metal işçiliği, yayılmacı (bir nevi anavatan sorunu oluşturan) teori yerine lokalizasyonist (madencilik ve metal işçiliğini tek merkezden yayılan bir öge yerine yerel maden kaynaklarının işlenmesinin devamı olarak ele alan) teori üzerinden anlatılacaktır. Madenlerin insanlar tarafından kullanımının artması ile metal işçiliğinin gelişimi arasındaki doğru orantı, dönem ekonomisindeki iç dinamiklerin değiştiğine dair kanıtlar sunmaktadır. Erken Tunç Çağı ekonomisini domine eden hammaddeler arasında kendisine yer bulmaya başlayan madenler, bölgeler arası etkileşimleri arttırarak madencilik ve metal işçiliği konusundaki çalışmalarda bölgeler arası karşılaştırmalı çalışma ihtiyacını da arttırmıştır.

Bu hedefler doğrultusunda Erken Tunç Çağı'nda Kızılırmak Kavsi içerisindeki madencilik ve metal işçiliğine değinilerek gelişim çizgisine dair sonuçlar elde edilmeye çalışılacaktır.

Bartu Dinç

Enstitü Yayınları

Bilimsel Dizi

- Doğan-Alparslan, M., *Hitit Kralı II. Muwatalli: Kişiliği ve İcraatı - Filolojik Belgeler Işığında, Studia ad Orientem Antiquum - 1*, İstanbul, 2012.
- Baykan, D., *Allianoi Tıp Aletleri, Studia ad Orientem Antiquum - 2*, İstanbul, 2012.
- Alparslan, M. (Haz.), *Hititolojiye Giriş, Instrumental Linguarum Antiquarum 1*, (Dizi Editörü B. Demiriş), İstanbul, 2009.
- Corpus Vasorum Antiquorum, *Türkiye Cumhuriyeti (Turkish Republic 1, Fascicule 1), Silifke Museum (K. L. Zoroğlu)*, İstanbul, 2008.
- Sylloge Nummorum Graecorum - Turkey 2 / *Anamur Museum, Vol. 1, Roman Provincial Coins* (O. Tekin - S. Altınoluk), İstanbul, 2007.
- Sylloge Nummorum Graecorum - Turkey 3 / *Çanakkale Museum, Vol. 1, Roman Provincial Coins of Mysia, Troas etc.* (O. Tekin - S. Altınoluk - F. Körpe), İstanbul, 2009.
- Sylloge Nummorum Graecorum - Turkey 4 / *Ancient Coins from Mysia, Troad and Aeolis in the Collection of Selçuk Tanrıkuşu* (O. Tekin - A. Erol-Özdizbay), İstanbul, 2010.
- Sylloge Nummorum Graecorum - Turkey 5 / *Tire Museum. Vol. 1: Roman Provincial Coins from Ionia, Lydia, Phrygia and, etc.* (O. Tekin - S. Altınoluk), İstanbul, 2011.
- Sylloge Nummorum Graecorum - Turkey 6 / *Burdur Museum. Vol. 1: Pisidia, Part 1: Adada-Prostanna* (H. Köker), İstanbul, 2011.
- Sylloge Nummorum Graecorum - Turkey 7 / *Ödemiş Museum. Vol. 1: Roman Provincial Coins of Ionia, Lydia and etc.* (O. Tekin - S. Altınoluk), İstanbul, 2012.
- Sylloge Nummorum Graecorum - Turkey 8 / *Muğla Museum. Vol. 1: Caria* (O. Tekin - A. Erol-Özdizbay), İstanbul, 2012.
- Sylloge Nummorum Graecorum - Turkey 9 / *The Özkan Arıkan Türk Collection Vol. 1: Troas* (O. Tekin - A. Erol-Özdizbay), İstanbul, 2015.
- Corpus Ponderum Antiquorum et Islamicorum, *Turkey 1 / The Collection of Klima Plus in Silifke Museum, Greek, Roman, Byzantine and Islamic Weights* (O. Tekin - A.M. Merzeci), İstanbul, 2012.
- Corpus Ponderum Antiquorum et Islamicorum, *Turkey 2 / İstanbul Archaeological Museums, Greek, Roman, Byzantine and Islamic Weights in the Department of Metal Objects* (O. Tekin - G. Baran Çelik), İstanbul, 2013.
- Tekin, O., *Balance Weights in the Aegean World / Classical and Hellenistic Periods*, İstanbul, 2016.
- Savaş, Ö.S., *Anadolu (Hitit-Luwian) Hieroglyphic Yazıtlarında Geçen Tanrı, Şahıs ve Coğrafya Adları/Divine, Personal and Geographical Names in the Anatolian (Hittite-Luwian) Hieroglyphic Inscriptions*, İstanbul, 1998.

Bilimsel Toplantılar Dizisi

- Delemen, İ. - O. Casabonne - Ş. Karagöz - O. Tekin (eds.), *The Achaemenid Impact On Local Populations and Cultures in Anatolia*, İstanbul, 2007.
- Diñçol, Ali M. (Yayına Haz.), *Çağlar Boyunca Anadolu'da Yerleşim ve Konut Uluslararası Sempozyumu (5-7 Haziran 1996)/International Symposium on Settlement and Housing in Anatolia Through the Ages (5-7 June 1996)*, İstanbul, 1999.
- Fischer, B. - H. Genz - E. Jean - K. Köroğlu (eds.), *Identifying Changes: The Transition from Bronze to Iron Ages in Anatolia and its Neighbouring Regions*, İstanbul, 2003.

Sürelî Yayın

- Colloquium Anatolicum I* (eds. M. Doğan-Alparslan - M. Alparslan), İstanbul, 2002.
- Colloquium Anatolicum II* (eds. M. Alparslan - M. Doğan-Alparslan), İstanbul, 2003.
- Colloquium Anatolicum III* (eds. M. Alparslan - M. Doğan-Alparslan), İstanbul, 2004.
- Colloquium Anatolicum IV* (eds. M. Doğan-Alparslan - G. Ergin), İstanbul, 2005.

- Colloquium Anatolicum V* (eds. H. Peker - G. Ergin), İstanbul, 2006.
- Colloquium Anatolicum VI* (eds. M. Alparslan - H. Peker), İstanbul, 2007.
- Colloquium Anatolicum VII* (eds. M. Doğan-Alparslan - M. Alparslan - H. Peker - G. Ergin), İstanbul, 2008.
- Colloquium Anatolicum VIII* (eds. M. Doğan-Alparslan - Y. G. Ergin - M. Alparslan - H. Peker), İstanbul, 2009.
- Colloquium Anatolicum IX* (eds. M. Alparslan - Y. G. Ergin - H. Peker - M. Doğan-Alparslan) İstanbul, 2010.
- Colloquium Anatolicum X* (eds. Y. G. Ergin - M. Doğan-Alparslan - M. Alparslan - H. Peker), İstanbul, 2011.
- Colloquium Anatolicum XI* (eds. M. Alparslan - A. Akkaya), İstanbul, 2012.
- Colloquium Anatolicum XII* (eds. M. Alparslan - F. Kaynar), İstanbul, 2013.
- Colloquium Anatolicum XIII* (eds. M. Alparslan - B. Hürmüzlü-Kortholt - N. Karul - E. Kortanoğlu), İstanbul, 2014.
- Colloquium Anatolicum 14* (eds. B. Hürmüzlü - M. Alparslan - N. Karul - E. Kortanoğlu), İstanbul, 2015.
- Colloquium Anatolicum 15* (eds. E. Kortanoğlu - M. Alparslan - B. Hürmüzlü - N. Karul), İstanbul, 2016.

Kazı Monografileri

- Köroğlu, K. (ed.), *5. Yılında Yumuktepe/The V. Anniversary of the Excavation at Yumuktepe (1993-1997)*, İstanbul, 1998.

Popüler Dizi

- Alp, S., *Hititler'in Mektuplaşmaları*, İstanbul 2001².
- Alparslan, M., *Eski Anadolu'da Ticaret (MÖ II. Binyıl)*, İstanbul, 2010.
- Altınoluk, S., *Eskiçağ'da Irmak Tanrıları*, İstanbul, 2010.
- Anadolu (Usman), M., *Antik Çağ'da Et ve Balık Pazarları*, İstanbul, 2003.
- Baykan, C. - D. Baykan, *Eskiçağ'da Cam*, İstanbul, 2012.
- Bursa, P., *Antikçağ'da Anadolu'da Balık ve Balıkçılık*, İstanbul, 2010.
- Çete, İ., *Geçmiş Yolculuk Bir Gezi Rehberi, Journey into the Past: A Short Guide*, İstanbul, 1996 (Tükendi).
- Çokay, S., *Antikçağ'da Aydınlatma Araçları*, İstanbul, 2000².
- Delemen, İ., *Antik Dönemde Beslenme*, İstanbul, 2003².
- Delemen, İ. - S. Çokay-Kepeç, *Yunan ve Roma Kap Formları Sözlüğü*, İstanbul, 2009.
- Demiriş, B., *Eskiçağ'da Yazı Araç ve Gereçleri*, İstanbul, 2002³.
- Diñçol, B., *Eski Önasya ve Mısır'da Müzik*, İstanbul, 2003².
- Diñçol, B., *Eski Önasya Toplamlarında Suç Kavramı ve Ceza*, İstanbul, 2003².
- Dürüşken, Ç., *Eskiçağ'da Spor*, İstanbul, 1995 (Tükendi).
- Dürüşken, Ç., *Roma Dini*, İstanbul, 2003.
- Eğilmez, M., *Hitit Ekonomisi*, İstanbul, 2005.
- Fazlıoğlu, İ., *Eskiçağ'da Dokuma*, İstanbul, 2001².
- Fırat, M., *Antik Çağ'da Taş Duvar İşçiliği*, İstanbul, 2016.
- Güllbay, O., *Eskiçağ'da Tuvalet Kültürü*, İstanbul, 2004.
- Hırçın, S., *Çivi Yazısı Ortaya Çıkışı, Gelişmesi, Çözümü*, İstanbul, 2000³.
- Hürmüzlü, B., *Eski Yunan'da Ölü Gömme Gelenekleri*, İstanbul, 2008.
- İren, K., *Vazo Resimlerinin Işığında Eski Yunan Çanak Çömlekçiliği*, İstanbul, 2003.
- Karagöz, Ş., *Eskiçağ'da Depremler*, İstanbul, 2005.
- Köroğlu, G., *Anadolu Uygarlıklarında Takı*, İstanbul, 2004.
- Özdizbay, A., *Eski Yunan'da Tarım*, İstanbul, 2004.
- Salman, B., *Eskiçağ'da Güneş Saatleri*, İstanbul, 2007.
- Serdaroğlu, Ü., *Eskiçağ'da Tıp*, İstanbul, 2002².
- Tekin, O., *Eskiçağ'da Para, Antik Nüvizmatğe Giriş*, İstanbul, 1998³.
- Tekin, O., *Byzas'tan I. Constantinus'a Kadar Eskiçağ'da İstanbul (Byzantion)*, İstanbul, 2005³.
- Tekin, O., *Tarih Boyunca İstanbul'da Sikke Darbı ve Sikkeler*, İstanbul, 2012.
- Uzel, İ., *Anadolu Tıp Tarihine Giriş*, İstanbul, 2008.